

Elektrit või süüa?

Poliitikute elu eesmärk näib olevat rahvale tsirkust pakkuda ja mitte leida lahendusi, kuidas parandada elu Eestis, sest viimasel nädalal on reaalselt millegi tegemise asemel tugevalt rohkem panustatud intriigidele, kes kellele ja mida. Võta plaksu- ja oota järgmist pressiteadet ning sellega uut pööret valitsuse salaelus. Seejuures on tunne, et energiakriisi loodetakse mitte midagi tehes üle elada, pakkudes justkui lahendusi, mis ajavad ametnikud halliks ja kodanikud hulluks.

Peaminister Kaja Kallas oskab lugeda Eesti Energia statistikat, millest selgub, et jaanuaris väljastatud keskmine kodukliendi elektriarve oli 87 eurot. Paar rida edasi on samas kirjas, et aasta tagasi oli keskmine arve summa 50 eurot. Elevaldiluust tornist vaadates võib tõesti mõelda, et see 30 eurot pole hull. Küll pööbel elab üle. Elabki.

Samas on palju neid, kellele on eelarves iga sent arvel ja see 30 eurot suurem elektrikulu tähendab, et muud kulutused jäävad tegemata, laste kingid paigutamata või toit ostmata. Raha kaob arvelt kiiresti: üürimakse, elekter, vesi, võib-olla lapse lasteaiatasu, telefon, internet ja transport. Mõnikord on vaja ravimeid. Kui pärast palgapäeva jääb eluliselt oluliste arvetasumise järel kätte 70 eurot söögiraha, siis sellest veel 30 eurot väiksem eelarve küll midagi rõõmustavat ei tähenda. 2020. aastal deklareeris näiteks just kuni 1200eurost kuutulu 58% maksumaksjatest.

Neid, keda Eesti riigis päriselt rikkaks võib pida, on umbes 4000 inimest ja seda on häbematult vähe. Nende seas on ehk raske teist otsa märgata ja levib arvamus, et vaesed on ise oma hädades süüdi. Nii võib tekkida ka arvamus, et nüüd külmas, küünlavalgel ja näljas mõelgu kõik ülejäänud, kuidas nemad suudavad viia riigi viie rikkama sekka ja leida endale riigikogulase palka maksev töökoht.

ANDRES VARUSTIN

VÄLJAANDJA AS Ohtuleht Kirjastus Narva mnt 13, 10151 Tallinn
Klientteenindus tel 666 2233
kliend@ohtuleht.ee, www.ohtuleht.ee

TRÜKK AS Kroonpress, Tähe 133, 51013 Tartu

TELLIMINE JA KOJUKANNE tel 666 2233, tellimine@ohtulehtkirjastus.ee, pood.ohtuleht.ee

REKLAAM JA KUULUTUSED tel 614 4100, faks 614 4050, reklaam@ohtuleht.ee, kuulutused.ohtuleht.ee

Kõik Ohtulehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS Ohtuleht Kirjastuse kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastõid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastõid ei tagastata ega reitseerita. Toimetuse aktsioneerid võivad isiklikult kohale toimetatud või tähtsust postiga toimetusele saadetud õigusi ja vastulauseid. Isikuandmetega seotud küsimustes palume pöörduda aadressil isikuandmed@ohtuleht.ee. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.

ARVAMUS.OHTULEHT.EE

Toimetaja Mariliss Pinn
Tel 614 4028
mariliss.pinn@ohtuleht.ee

„West Side Story“

2021. aasta detsembris sai muusikalimaailm silmapaistvat täiendust: ekraanile jõudis Steven Spielbergi uus versioon „West Side Story“, peaosades Ansel Elgort ja Rachel Zegler. Kuna olen seda muusikali oma karjääri eri etappides neli korda lavastanud, olid mu ootused väga kõrged.

Oma esimese „West Side Story“ tegin väga noore lavastajana Rootsisis Göteborgis, teise veidi kogenenumana Soomes Turus. Kolmanda lavastasin keskealisena Rootsisis Karlstadis ning viimane oli harukordne lavastus, mille tegin 2019. aastal rahvussooper Estoniale. Selles kahe koosseisuga – inglisi- ja eestikeelsega – projektis osalemine oli mulle tohtu au.

Kolme Oscari ja veel 192 auhinna laureaadi Steven Spielbergil, kelle arvukate filmide hulka kuuluvad „Lõuad“, „E.T.“, „Schindleri nimekiri“ ja „Päikesse imperium“, oli kuulsala armastatud „West Side Story“ filmi (1961) uue versiooni tegemisel väga palju kaalul. Kuid minu silmis on tegu õnnestumisega. Spielberg on loonud koos nimeka stsenaaristi Tony Kushneriga (kelle „Inglid Ameerikas“ ma lavastasin Eesti Draamateatris ning kelle sulest on pärit „Müncheni“ ja „Lincolni“ käsikirjad) nüüdsele põlvkonnale ühtaegu vana ja uue „West Side Story“, mis lobbab mitmekesisusest ja talendist.

Algse Broadway muusikali (muusika Leonard Bernstein, sõnad Stephen Sondheim, libreto Arthur Laurents) tõi oma koreograafiaga lavale Jerome Robbins. 1957. aastal esietendunud tükki mängiti 732 korda ning see pälvis kuus Tony teatriauhindu, sealhulgas parima muusikali tiitli. Ent sellele oli eelnenud väga pikk ja keeruline ettevalmistusperiood!

Romeo, oo Romeo

Kümme aastat varem, 1947. aastal, kui II maailmasõda oli läbi, lähenes Robbins Bernsteini ja Laurentsile ettepanekuga kirjutada muusikal kahest sõjalal olevast perest, mis tugineks lõdvalt Shakespeare'i „Romeole ja Juliale“. Robbins pakkus välja, et loo keskmes võiksid seda-

GEORG MALVIUS
lavastaja

Teatrilaval olid toona ebatsensuursed väljendid midagi ennekuulmatut ning slängist püüti hoiduda kartusest, et esietenduse ajaks on see juba aegunud.

puhku olla katoliku ja juudi pere. Juudi tüdruk on holokausti üle elanud ja Iisraelist Ühendriikidesse siirdunud. Konflikt pidi vallanduma seoses toonas New Yorgi katoliku jõukude antisemitismiga.

Laurents asus rõõmuga libreto kallale, kuid Bernstein tahtis selle ooperiks ümber kirjutada. Ent Robbins ja Laurents jäid oma arvamusel kindlaks – tegu olla lüürilise teatriga. Esimese variandi pealkirjaks sai „East Side Story“. Kolmik läks eri põhjustel igauks oma teed ning lavaluugu jäi umbes viieks aastaks riiulile tolmu koguma.

Kuid 1955. aastal katsetasid teatriprodutsent Martin Gabe ja Laurents noort heliloojat ja sõnade autorit Stephen Sondheimi. Laurentsile meeldisid küll tema laulusõnad, kuid muusika ei avaldanud talle seevastu muljet. Ta võttis seetõttu Bernsteini uuesti ühendust. Too tegi ettepaneku „East Side Story“ ühiselt ümber töötada ja tegevus Los Angelesse üle kanda, kuid New York ning ennekõike selle Harlemi rajoon oma Puerto Rico kogukonnaga olid Laurentsile tuttavamad.

Seejärel pöördusid mõlemad jälle Robbinsi poole, keda vaivustas mõte latiino- ja hispaanilise muusikali. Laulusõnade autorina pakuti välja Sondheimi. Laurents hakkas süžeed arendama ning tema libreto oli endiselt inspireeritud „Romeost ja Julia“, kuid nüüd oli Iiri-Ameerika päritolu meespeategelane Poola-Iiri juurtega ning juuditari naispeategelane pärit hooips Puerto Ricost.

Teatrilaval olid toona ebatsensuursed väljendid midagi ennekuulmatut ning slängist püüti hoiduda kartusest, et esietenduse ajaks on see juba aegunud. Nii leiutas Laurents oma tegelelastele kõnepruugi, mis sarnanes tänaval räägitavaga. Ning vahel tihendas Sondheim Laurentsi dialoogi pikad lõigud laulusõnadeks mõneks selliseks lihtsaks fraasiks, nagu „Säärane poiss võib tappa su venna“. Laurents avaldas küll arvamust, et laulude „America“ ja „I Feel Pretty“ sõnad on neid laulvate tegelaskujude jaoks paiguti liiga teravmeelsed, kuid tema hääl jäi vä-

hemusse. Sõnad jäid paika ja just need laulud ongi osutunud publikule lemmikuks.

Bernstein kirjutas korraga „West Side Story“ ja operetti „Candide“ ning ta otsustas seetõttu nende kahe teose materjali paiguti omavahel ära vahetada. Tony ja Maria kuulus duett „One Hand, One Heart“ oli algul mõeldud „Candide“ jaoks!

Ilmvõimatu projekt

Kõigepealt kaaluti Tony rolli Hollywoodi tähte James Deani, kuid ta hukkus paraku 1955. aasta septembris 24 aasta vanusena autoõnnetuses. Seejärel leidis Sondheim Tony osatäitjaks Larry Kerti ja Anita osatäitjaks Chita Rivera. Kõik kinnitasid loometiimile, et see projekt on ilmvõimatu, ja pealegi: kes tahaks näha etendust, mille esimese vaatuse lõpus lamab keset lava kaks laipa?

Toona ilmusid New Yorgi ajalehtedes alatasa artiklid tänavajõukude vägivaldsusest ning prooviperioodil kinnitati leheväljalõikeid lava taha teadete tahvlile. Robbins hoidis kogu ni „Haide“ ja „Reaktiivide“ kampaade osatäitjad lahus, et nad ei suhtleks omavahel. See-eest anti neile oma rollide tõlgendamiseks tantsijatena rohkem vabadust kui teistes lavastustes.

Enne Broadwayle jõudmist etendus „West Side Story“ Washingtonis suure publikumeninga ja kriitikute kiidusõnade saatel. Paljudes arvustustes püstitati oletusi, mil viisil võib uudisteos muusikaliteatri kurssi mõjutada. Tüüpiline arvustus oli New York Timesi kriitiku John Chapmani kirjutis „West Side Story“ – võrattu ja supermoode muusikaline draama!

Traagiline teema, erakordne muusika, fantastiline tänavatants ja keskendumine ühiskondlikele teemadele on teinud „West Side Storyt“ kõigi põlvkondade esimuusikali. Laul „There's A Place for Us“ („Meie jaoks on üks paik“) jääb alati aktuaalseks.

„Meie jaoks on aeg, kord saabub meie jaoks oma aeg – aeg olla vabalt koos, aeg õppida ja aeg hoolida, kusagil...“

Kiri Omnivale ehk kaks süsteemi, mis

Keskmine Eesti inimene pidavat saatma ühe kirja aastas, väitis Omniva kõrge esindaja hiljuti. Seetõttu tuleks osa postkaste maha võtta või viia nad kohtadest, kus liiguvad inimesed, kohtadesse, kus liigub postiauto.

Mina selles vaates keskmine ei ole, sest saadan 500 kuni 1000 kirja aastas, täpselt ei teagi. Tean aga kirjaded erinevaid lugusid rääkida. Mul oli tähtitud ümbrisk, mis jõudis 1800. aastate lõpul Narva enne, kui see Londonist välja saadeti. Põhjus muidugi kalendrite erinevus Euroopas ja Tsaari-Venemaal. Aga ka paari päevaga Peterburist postivagunisi Riiga kulgev kiri oli tollal üsna tavaline. Sherlock Holmesi lugude lugeja teab, et 19. sajandi lõpu Londonis võis kirja postkasti oodata kaks korda päevas.

Nii 1919. kui 1991. aasta Eestis kraabiti vanadelt postitemplitelt

JAANUS JÄRS
Luua, jaanuar 2022

Mõlemad süsteemid kuuluvad ühele samale firmale, aga toimivad vist eraldi. Kas ei oleks võimalik nende vedusid ühendada, hoida kokku kütuselt ja säästa planeeti?

maha venekeelseid kirju, asendati viisnurki tämidega, trükiti oma postmargid – rahvusriigi visiitkaardid. 1923. kui kirju hakkas Tallinnast Helsingisse vedama OÜ Aeronaut, kiirenes post veelgi – ainult õhuposti mark tuli juurde kleepida. 1990. aastate keskel oli üsna tavaline, et ühe päeva hommikul Tallinnast-Tartust Stockholm-Brüsseli saadetud ümbrisk jõudis teise päeva lõunaks adreessadini. Või ka sealt siia.

Hind tõusis, kiirus kadus

1991. aasta lõpul maksis Eesti Vabariigis kohalik kiri 20 kopikat, rublaaja lõpul 1992. aasta suvel üks rubla. Krooni alguses oli see 10 Eesti senti ehk alla ühe eurosendi, krooni lõpul 2010. aastal 35 eurosent. 2020. mais tõusis kohalik lihtkiri praeguse 90 sendini, mis on ka Euroopas ning maailmas korralik hind.

Juurde tuli 1,5 eurot maksev kohalik kiirkiri, maksikiri maksab 1,75 eurot ja kiri välismaale 1,9 eurot. Kummalisel kombel langes siis koos kirja hinnaga tõusmisega äkki kirja kulgemise kiirus. Saatsin katseks kirja Tartust Puumannisse, mis kulges 12 päeva! Vahemaa 34 km, mille jalgrattaga läbib kahe ja autoga poole tunniga. Kas niimoodi püüti näidata kiirkirja eelseid või hoiti kiripostilt sente kokku, et lappida Hiina pakiairi kahjumid, mis Eesti Posti mõneks ajaks pankrotiteelsesse seisusse viisid? Viimasel ajal tundub, et Omniva lihtkirjad kulgevad jälle üsna kindlalt ja kiirelt. Aitäh!

Kuni aastani 2009 oli mul Luua külas oma postkontor. Olid ajad! Siis see tapetseeriti ja värviti mõne tuhande krooni eest, sinna toodi internetikaabel, aga arvutit enam mitte, sest kontor otsustati äkki likvideerida kui perspektiivitu. Kohale